

Yrkesforedrag har vært og bør ^{vel} være et stadig tilbakevendende trekk i Rotaryklubbens underholdningsprogram.

Men da der nu også gis adgang for yrkesløse til å fortsette som rotarianere unner betegnelsen "past et eller annet" etter at de er faldt for aldersgrensen i sitt yrke melder der sig visse vanskeligheter. Det medfører uten tvil en viss risiko for programkomiteen å oppfordre en slik "past et eller annet" til å påta' sig unnerholdningen i et klubbmøte. Alderdom fører unektelig til visse forandringer, man hører mindre og snakker mere. I en tidligere tilværelse var imidlertid mitt yrke forsikring og det henger igjen en tilbøilighet til å forsikre mot risiko. Jeg har tegnet en slik forsikring for programkomiteen ved å kalle mitt kåseri "Fjøsniissetanker" og jeg ^{har} tegnet en forsikring for mig selv mot mulige anfall av munddiare ved å skrive mitt kåseri så jeg ikke sprenger den tilmålte tid.

Fjøsniisetanker.

Tanker er de menneskelige hjærnesellers halvfabrikata som bare presenterer sig som færdigvare i tale skrift og handling. Men det henner at de også presenterer sig ^{selv} som tanker i tale og skrift. Vi har flere slike eksempler. Jeg kan nevne Blaise Pascal's Tanker, Henrik Ibsens Nissebokktanker og Mao's Tanker, og i min aldersklasse kan kanskje fjøsniisetanker være en passende betegnelse ved servering av denslags halvfabrikata.

Det er et av disse eksempler jeg gjerne vil snakke litt om. Det er Mao's Tanker som i vor tid presenterer sig som en bok, den røde bok, og som spredes over hele verden og oversettes til alle sprog. Den nevnes i radio, fjernsyn, presse og literatur, og på film får vi se hundretusener av mennesker som holder denne boken opp som et banner og synlig lar sig lede og beruse av dens innhold, et evangelium å leve og dø for, og det er verdens tallrikeste nation, Kina, hvor " Mao's Tanker " idag utfolder sig i flammende begeistring hos folkemassene. Men er da dette kineseren Mao Tse Tung's tanker.? Nei, det er importerte tanker fra vest-Europa. De er over 100 år gamle og opprinnelig tenkt av Marx og Engels, bearbeidet av Lenin og prøvet i praksis i store deler av verden før de flammet opp i Mao's hjærneseller og satte verdens tallrikeste folk i ekstase. Mao skapte ikke disse tankene men han gav dem en form som gjorde dem gripbare for hans kinesiske landsmenn. " Proletarer foren Eder " er motto for en ny livsanskuelse. Er det proletarer som har gitt den form og motto, proletarer som selv har følt materielle savn og unner det press har ført dem frem til dette nye livssyn ? Ingen av de menn jeg har nevnt kan betegnes som proletarer. De har ikke vært unner press av personlige behov for materiel bedring av sine egne livsvilkår. Det er ved tenkning og vurdering av de rådende tilstande i verden de har ~~de har~~ trukket sine slutninger og ~~de~~ fremsatt sine forslag til en forandring av verden ved en ny livsanskuelse. Marx's far var velhavende og Marx selv fikk den best mulige akademiske utdanning med historie, filosofi og sosialøkonomi som spesielle disipliner. Hans foreldre nedstammet begge fra jødiske rabbinere, men hans far lot sig døpe av materielle velfærdshensyn. Engel's' foreldre var også velhavende og materielle bekymringer meldte sig heller ikke for ham. Lenins far var skoleinspektør og Lenin selv utdannet som sagfører. Han var revolutionær fra ungdommen av og sterkt påvirket av Marx. Etter å ha sittet fengslet i flere år ble han landsforvist og bosatte sig i Schweiz. Etter Zardømmets fall i 1917 fikk tyskerne ham sendt til Rusland i plombert jernbanevogn. Der tales i vor tid om bakteriologisk krigføring, og dette må vel

sies å falle inn unner det begrep. En fetere og mere smittsom bakterie kunne tyskerne neppe betjene sig av i sin ^{da}pågående krigføring med Rusland. På kort sikt var det et meget effektivt våpen, men Tyskland ante nokk ikke at det var et meget farlig eksperiment for demselv. Deres nabo utviklet ^{sig} ved denne smitte til den supermakt som Tyskland selv hadde håpet å bli.

Mao, som nu er 74 år er søn av en middels velstående bonde og det er intet som tyder på at han selv har vært unner noe press av økonomiske bekymringer eller materielle savn. Han fullførte sin skolegang og ble biblioteksassistent ved Pekings universitet. Også han var fra ungdommen av inspirert av Marx. Han ble forfatter av revolutionær literatur og steg til det kommunistiske parti's leder, til hærfører og sluttelig til folkerepublikken Kina's president i 1954. Mottoet " Proletarer foren Eder " er ikke utgått fra proletarer men fra tenkende mennesker i de høiere schikt i samfunnet. Marxismen er en ny livsanskuelse eller et nytt livssyn som skal erstatte et foreldet livssyn, som efter hans mening ikke har ført menneskeheten frem til de forventede resultater. Filosofiens oppgave er ikke å fortolke verden, men å forvandle den. Det er det nye evangelium.

Filosofien har tidligere bygget på den forutsetning at vor verden er en fjernstyrt verden. Den er ikke det sier Marx. Det er vi selv som styrer verden. Det er mennesket som bestemmer og dets formål er å skape en verden hvor flest mulig mennesker har det best mulig materielt. Religion er en illusjon, opium for folket. Materien er realitet og fordelingen av den og herredømmet over den tilkommer mennesket. Mennesket er gud og da 90 prosent av menneskemassen er proletarer tilkommer det massen å forene sig og ta' ledelsen. I Marx's øine er historien et hele. Fra en urtilstand i tvangsfritt fellesskap med likhet for alle mennesker, men med sløve sanser og uten enhver form for teknisk utvikling, har historien gått sin gang gjennom syndefallet, det vil for ham si' arbeidets deling, den private eiendomsrett og klasseforskjell, mot en veldig utvikling av viten og evner. Ferden vil gå videre frem til den endelige tilstand, da et fellesskap med likhet for alle blir gjenopprettet i et statsløst samfunn som igjen vil føre til en ny og hittil ukjent utfoldelse av menneskenes muligheter og skapende evner. Massen er gud og Marx er Messias.

Epigoner som Lenin og Mao spiller Paulusroller innen hver sitt folk. En av vor tids betydeligste tenkere, den tyske professor Karl Jaspers, som ble fordrevet av nazistene, men kaldt tilbake efter nederlaget, for å avnazifisere den tyske Hitlerjugend sier i en av sine forelesninger ved Heidelberguniversitetet unner

titelen: "Ebrnuft og Antifornuft": Marx var betydelig både som historiker, filosof og nationaløkonom, og det er enda idag inspirerende å lese hans skrifter. Hans evangelium er en forgjettelse for menigmann. Han vil materielt det best mulige for flest mulig. Det er vi som er dette evangeliums fiender ved vort inngrodde fordommer og vort metafysiske livssyn og derfor føler oss truet av det."

Materiel likhet er den innre ild i Marxismen.

For oss fortøner dette sig også som et ideal, men muligheten å realisere det fortøner sig for oss som meget fjern. Politikk har vært definert som det muligens kunst men marxismen synes å regne med en ny kunsttært, det umuliges kunst. Tidligere evangelier har vært fremmet med vold og sverd, og vi har sett Marxismen fremmet ved de samme midler. Kollektivisering av landbruket i Russland skal ha' kostet 10 a 15 millioner jordeiere livet. De døde av sine fordommer og kollektiviseringen ble gjennomført. Men tilbake til Mao og hans tanker. For oss som ideologisk tilhører Mao's fiender er det lett å stemple hans tanker som oppkok av Marx's ideer, men han tilkjennegir en evne til å tilpasse disse ideer til kinesisk billedtenkning som har en viss interesse. Jeg skal gi' et eksempel; i et citat fra hans røde bok: " Der finnes en gammel kinesisk fabel som heter " Den dumme gamle mannen som flyttet fjellene ". Det tales om en gammel mann som bodde i Nord-Kina for lenge siden og var kjent under navnet " Den dumme gamle mannen fra Nordfjellet. " Hans hus vendte mot syd og det var to store fjelltopper som lå midt i veien for inngangen til hans hus, nemlig Taihang og Wangwu. Sammen med sine sønner besluttet den dumme gamle mannen sig for å grave bort disse fjellene med hakke. En annen gammel mann som het " den gamle vismann " så dem og sa'. " Dere må jo være blitt gale! For Dere som er så få er det jo umulig å prøve å grave bort de to fjellene. Den dumme gamle mannen svarte: " Når jeg dør, vil mine sønner fortsette, når de dør har jeg barnebarn, og slik videre til det uendelige. Om enn disse fjellene er høie kan de ikke bli høiere. Hver gang vi slår med hakken vil de bli litt lavere. Hvorfor skulle ikke vi kunne jevne dem med jorden. Etterat at han slik hadde tilbakevist den gamle vismanns feilaktige synspunkter, fortsatte han å grave hver eneste dag urokkelig i sitt forsett. Gud ble rørt over dette og sendte ned to engler som tok de to fjellene på ryggen og dro avgårde med dem.

Idag er det to store berg som ligger tungende over et kinesiske

Det kommu-

port disse

så vil guds

siske folks

Dette at en mann på 74 år evner å sette tenårige rødegardister i extase er bemerkelsesverdig. Vi er jo vandt til at poppmusikk, uhemmet hårvekst på hode og i asiktet samt narkotika virker inspirerende på den aldersklassen.

x Dette at en mann på 74 år evner å sette tenårige rødegardister i extase er bemerkelsesverdig. Vi er jo vandt til at poppmusikk, uhemmet hårvekst på hode og i asiktet samt narkotika virker inspirerende på den aldersklassen.

masser. Hvis de reiser sig og graver sammen med oss² for å fjerne disse fjell, finnes der da noe som ikke kan fjernes. " "

Tydeligere og mere anskuelig kan det neppe skjeldnes mellom de to forskjellige livssyn. Og dog har disse forskjellige livssyn ikke bare berøringspunkter med hiannen, der kan tales om berøringsflater. Begge livssyn forutsetter en streben mot likhet mellom mennesker. " At de må elske hverandre " heter det i det ene livssyn, " At alle mennesker må ha' det materielt like godt " heter det i det andre. Men forskjellen mellom de to livssyn er også iøinefallende. Det ene livssyn forutsetter en fjernstyring av alt liv på jorden, en fjernstyring fra et annet rike eller en annen ^{verden} klode. Som alt organisk liv på vor planet er fjernstyrt av et annet himmellegeme², solens lys og varme, forutsættes også åndelig liv fjernstyrt ovenfra eller utenfra.

Den annen livsanskuelse kan ikke benekte den materielle fjernstyring av organisk liv men en ideologisk eller åndelig fjernstyring skal det ha' sig meget frabedt. Det skal de selv greie.

Jeg skal sitere endel uttalelser av Mao som tilkjennegir det. j.a.
" I klassekamp går noen klasser av med seieren, andre blir tilintetgjort. Slik er historien gjennom tusener av år. Dette er historisk materialisme. Alt annet er historisk idealisme. Kvitt Dere med illusjonene, forbered Dere på kamp."

" Hvert menneske er brennemerket med sin klasses stempel "

" Alt som fienden er imot vil vi være for og alt som fienden er for, vil vi være imot. "

" Klassekampen er ingenlunde avsluttet. Proletariatet vil omforme verden efter sitt eget verdenssyn og kapitalistklassen vil omforme verden efter sitt verdenssyn "

" Politisk makt springer rett ut av geværløpet " e. s. l.

Her står vi idag. En verden men to livssyn. Det ligger nær å telle troppene på hver side. Hvis vi regner med ca. 5 milliarder mennesker innen utgangen av dette århundre og grekker fra en milliard analfabeter under rubriken " vet ikke " skulle jeg tro at der må regnes med ca. 2 milliarder på hver side.

Begge parter disponerer over våpen hvorved de kan utrydde hverandre inclusive de to motstridende livssyn, og overlate til en mulig gjenværende menneskehet å begynne forfra igjen, og slåss med treklubber og pil og bue. Begge parter ser frem til sin egen seier som den eneste mulige løsning.

Finns der da intet tredje alternativ? Jo der finns et som er like gammelt som marxismen. Søren Kierkegaard var en samtidig av Marx. Hans tanker og skrifter er som Marx og Maos tanker og skrifter spredt over hele verden og oversettes til et stigende antal sprog.

antak språk Jeg skal også referere noen av hans postulater. Han sier : " Det går ikke an å lure livet, der finns ingen fasit i slutten av boken " " Mengde er usannhet, kun den enkelte kan være sannhet " " Sannheten er ikke noe som er og kan erkjennes, den blir først til gjennom de enkelte subjekter. Å erkjenne sannheten er å skape den. " *c.s.l.* De levte samtidig disse 2, Marx og Kierkegaard og kom frem til diamentralt motsatte fasiter, Marx til massen som sannhet, Kierkegaard til den enkelte.

De skapte begge ismer som i 100 år har herjet og fremdeles herjer i menneskers tanker og sinn i utallige variasjoner. *Marxisme og Sosialisme*

Både Marx og Mao påberoper sig en historisk utvikling som bakgrunn for sine postulater. På Kierkegaards side kan mobiliseres en rekke fremragende tenkere, filosofer og psykologer som er kommet til helt andre resultater i sin historiske forskning.

Jeg kan nevne navne som Karl Jaspers, C.G. Jung, Victor Frankl, Erich Fromm, Robert Junck og Arnold Toynbee og mange flere som påviser at det ikke er massen men enerne i massen som er milepelene i menneskehetens utvikling. Både Marx og Kierkegaard var slike enerne. Marx la hovedvekten på en retferdig fordeling av de materielle goder og appellerte til massen. Kierkegaard appellerte til det enkelte individ som massen består av. Marx støttet sig til de naturlige drifter i mennesket som misunnelse og materielt begjær, Kierkegaard til noe helt annet som historien også har noe å fortelle om. Da Sokrates stod for sine dommere 400 år før vor tidsregning og ble dømt til døden for å forlede ungdommen og betvile de darådende trosforesgillinger om den Greske gudeverden sa' han i sin forsvarstale : Det eneste jeg med visshet vet er at jeg intet vet om døden eller et dødsrike, og er det ikke en dårskap dette at man innbiller sig å vite hvad man ikke vet.

Men det er en røst innen i mig som i hele mitt liv lot sig høre og som selv ~~i småting~~ ~~og~~ gjorde motstand selv i rene småting hver gang jeg var ifærd med å gjøre no'e som jeg ikke burte gjøre. Denne røst står for mig som en guddommelig røst, og I menn av Athen : Jeg vil adlyde Gud mere enn Eder. Den menneskelige livsform antas å ha' levet på jorden i ca. en ⁴ trekvart million år. Vi kjenner bare dens historie i 6 a 7000 år.

Historie er tilnærmet sannhet om fortiden. Profetier 10.000 prognosef og fremtidforskning er gjetninger om fremtiden. bryte Hvis disse gjetninger blir vitenskap kan pengelotteriet i menne- og Norsk Tipping A/S pakke sammen. Sannheten om universet annen og andre kloder venter man å få servert på flyvende ^{te} glimt tallerkener.

Den menneskelige livsform antas å ha' levet på jorden i ca. en ⁴ trekvart million år. Vi kjenner bare dens historie i 6 a 7000 år.

Historie er tilnærmet sannhet om fortiden. Profetier 10.000 prognosef og fremtidforskning er gjetninger om fremtiden. bryte Hvis disse gjetninger blir vitenskap kan pengelotteriet i menne- og Norsk Tipping A/S pakke sammen. Sannheten om universet annen og andre kloder venter man å få servert på flyvende ^{te} glimt tallerkener.

Historie er tilnærmet sannhet om fortiden. Profetier og fremtidforskning er gjetninger om fremtiden. Hvis disse gjetninger blir vitenskap kan pengelotteriet og Norsk Tipping A/S pakke sammen. Sannheten om universet og andre kloder venter man å få servert på flyvende tallerkener.

Han sier: " Der finnes et stort hav med kaldt stillestående vann. Men midt i havet går Golfstrømmen, varmt vann som strømmer fra Ekvator til Polen. De kan spørre alle lærde om hvordan de fysikalsk kan forestille sig dette at strømmen går gjennom havet som en elv, en bevegelse midt i det stillestående, varmt midt i det kolde. De kan ikke forklare det." ¹ Menneskehetens historie forteller oss at der i menneskehavet til alle kjendte tider har gjort sig en ~~ette~~ lengsel gjeldende ^{uforsuget de materielle gode,} ~~si~~ ^{or i sakene om humanitære helter.} har funnet uttrykk i religioner med varierende trosforestillinger. Det ligger nær å sammenligne denne ~~ette~~ lengsel med Golfstrømmen, en varm elv gjennom et kaldt og hatefullt menneskehav. Som Golfstrømmen skaper det klima som gjør vort fedreland beboelig for mennesker er det kanskje denne lengsel som opprettholder varmen i (vort) folks ^{gamle} åndelige klima. For mig har Rotary International fortonet sig som en beskedent liten avløper av denne varme strømmen. T. f. O.